

ДІЛО

Виходить щоденно передполуднем

РЕДАКЦІЯ І АДМИНІСТРАЦІЯ:
Львів, Ринок 10, II. пош.
Конто пошт. шад. 143.322.
Адреса для телеграм:
„Шіло“ Львів.
Нач. Редактор прийняв
від 10—11 год. передпол.
Реклама не вхвалюється.

ПЕРЕДПЛАТА:
Місячно в київ 4/20 за.
ЗА ГРАНИЦЮ:
В Америці 1 дол., Франції,
Голландії, Бельгії 30 фр. фр.,
Італії 7/50 за., Німеччині 7/50
за., Швейцарії 5 шв. фр.,
Чехословаччині 30 к. ч. Рє-
жунів 1/50 дол., Болгарії 7/50
ал. Австрії 7/50 ал. Зміст
адреси 1 дол.

**В справі оголо-
шень звертатися
до Адміністрації.**
ЦІНА
ОДНОГО ПРИМІРНИКА
17 сот.

Видав. ВИДАВНИЧА СПІЛКА „ДІЛО“

Начальний редактор д-р ДМИТРО ЛЕВИЦЬКИЙ

НА БАЛІ

найелегантніші та найкращі сукні
виконує лише першорядна робітня
— жіночих костюмів і суконь —

МАРІ ПАВАЮК, Собіського 12.

НАЙДЕШЕВШЕ, бо без великих видатків
НАЙПРИЄМНІШЕ, бо без конвенціонального примусу
НАЙДОГІДНІШЕ, бо в дні вільні від праці
забавитися
**кождий (-а) Українець (-ка) на традиційних
ВЕЧЕРНИЦЯХ „СУПРУГА“**

дня 13. лютого 1925 р. в „НАРОДНІМ ДОМІ“ від год. 6-тої вече-
ром до год. 2-ої по півночі. (Запрошення дістається в „Доставі“, Рівська 20).

Згідно з конституцією...

Промова посла С. Хруцького, виголошена в бюджетовій
комісії польського сейму дня 6. лютого 1925. р.

Від часу, як повстала польська
республіка, православна церква
важчала з її боку ворожого відно-
шення. Дня 16. грудня 1918 року
появився декрет, що завісив церкву
у правах управління і користувати-
ся власним майном. Донині справа
її майна неурядована; суперечка
між православною церквою і рим-
сько-католицьким костелом непола-
дана, дарма, що дня 8-ого лютого
1924 р., сейм на внесення Україн-
ського Клубу вівдав уряд внести
на протязі двох місяців дотичний
акт. Православна церква не ви-
власнена зі свого майна ніяким
законодатним актом зі свого май-
на, фактично не має його, тому,
що її майном розпоряджається уряд.
Спершу уряд, на підставі декрету
з дня 16. грудня 1918 р., передаю-
чи церкву католикам, сам застеріг-
ся, що його розпорядки є тимчасо-
ві і в нічому не пересуджують
справи щодо прав власності, яку
володівають законним шляхом.

Уряд і церковне майно.

Одначе уряд, розпоряджаючися
7-ий рік майном православної цер-
кви, забув уже про свою роль ад-
міністратора чужим майном і нині
виступає в характері господаря,
власника цього майна. Це ясно ви-
ходить 1) з відповіді на деякі наші
інтерв'ю щодо зачинених церкв
(Холм), а головне в поведінці
уряду супроти церковної землі,
яку уряд уже цілком відібрав від
православного населення, не раху-
ючися ні з законами, ні навіть
з тими тимчасовими приписами
про відношення держави до цер-
кви, які сам накинув православній
церкві. Таким робом з майна пра-
вославної церкви лишилися лише
храми, і ще їх хотять знищити.
З 500 церков, які нам відобрали,
лише 150 тимчасово висвітили на
костели, а решта, 350, стоїть зачи-
нена, призначена на руїну. Вигляд
цих церков на Холмщині і Підляш-
ччю, зачинених, з побитими вікнами та
попсованими покрівлями не лише
вражає релігійні почуття право-
славних, але й обурює господар-
ський інстинкт селянина-Українця.
Він не в силі зрозуміти, чому за-

пропащують такі дорогі буди-
нки, деякі великої артистичної
ваги.

Методи нищення.

Нема кому зацікавитися цими
зачиненими храмами і в теперішній
бюджеті міністерства релігії та
освіти і міністерства хліборобства не
бачу прелімінованих сум на піддер-
жання та напругу церков зачинених
на протязі 7 літ. Саме невпаки.
Деякі міністерські розпорядки не-
мов би заповідали, що поширя-
ти це явище: — маю на гаді ре-
дукцію парохій. Уряд редукує
парохії нині діяльні, не хоче дати
своїх згод на приватні парохії та
парохіяльні філії. Отже на самій
Волині зачинять у наслідок нових
розпорядків 150 церкв і Волинь
прибере вигляд Холмщини. Навіть
єдине, останнє церковне майно,
храми, виставлені на знищення.
Тому маючи на увазі долю церко-
вних земель і становище самих
святинь, можу рішуче ствердити,
що уряд прямує до позбавлення
православної церкви її матеріальних
засобів.

Нові тенденції польонізації.

Такі тенденції виявилися у бу-
джеті, бо на католицьке віроіспові-
дання прелімінували 14 і пів міль-
я на православне 950 тис., хоча
відношення православних і католи-
ків є як 1 до 6. Прикладаючи при-
цип рівноправності церков, треба
було для православних визначити
більш 2 і пів мілья, а не як зробили
тепер, даючи 300 проц. менше, як
слід.

Одночасно з цим змаганням уряд
хоче з православної церкви зроби-
ти внаряддя польонізації. Ця друга
тенденція виявляється в ось-яких
позначках: Уряд намагається ввести
новий стиль замисль старого; всу-
переч букви та духові законів про
мови, уряд домагається, щоб у
внутрішній урядовою мовою у пра-
вославній церкві була польська;
уряд присилає духовну семінарію
у Вільні вести виклади по поль-
ському. Це саме бачимо і на пра-
вославній теологічній факультеті,
який творить тепер при варшав-

ським університеті. Щодо останньо-
го питання, то теологічний фа-
культет не можна відокремити від
огнища національної культури, від
українського університету. — тво-
рити його у Варшаві — шкідливо.

Та ще небезпечніше вводити
на цьому факультеті виклади з
польської мови, коли вся теологі-
чна література є на іншій мові.
Лекаюся, що уряд, згідно з моїми
інформаціями з різних джерел, не
вдовольниться лише цим, а пряму-
ватиме до того, щоб й Службу
Божу відправляти по польському.
Оснування теологічного факульт-
ету в польській мові можна вва-
жати підготовчим кроком до цьо-
го. Введення польської мови до
православного богослуження було
би замахом на суть православ'я.
Ідея про дуже тісний зв'язок між
сутью православ'я і національною
мовою та культурою ваймає чільне
місце у філософсько-релігійних
творах, визнавачох мігрантами, ви-
значними професорами російських
університетів.

Український університет.

Переходячи до освітньої політи-
ки зачеплю перш за все справу
українського університету. Закон
з дня 26. вересня 1922 р. передба-
чував заснування повного універ-
ситету на території Східної Гали-
чини на протязі 2 літ. Справа ця
має рівночасно всі ознаки міжна-

роднього зобов'язання Польщі. В
Женеві казав недавно міністер
Скшинський про те, що уряд ріши-
вся заснувати університет у Львові.
Так представлялася би справа укра-
їнського університету з правни-
політичного становища. Але коли
би не було тих зобов'язань, поста-
нов, ухвал і приречень, то розгляд
самого бюджету довів би нас до
тих самих думок. Бо ось на високе
шкілництво в Польщі преліміно-
вано 33 мільйони золотих. Коли би
на українське високе шкілництво
асигновану суму, відповідаючи чи-
сельному відношенню України до
Польщі, то в бюджеті повинна би
знайтися ще найменше сума 6 і пів
мільйона золотих. Але що мої статисти-
чні докази квестіонують п. Рикар,
то я наведу інший аргумент.

Нищення інтелігенції.

На території Східної Галичини
має польська меншість дві високі
школи: університет і політехніку
у Львові, на які преліміновано 6 міль-
йонів. Чи українська більшість, на
тій самій території, з додатком Во-
лині, Поділля і Холмщини не має
бодяй такого самого права на дві
вищих школи? А що ж ми маємо?
— В бюджеті бачимо 260.000 на
організацію „Instytutu Ruskiego“ в
Краківі. А деж український універ-
ситет на території Східної Галичи-
ни? Ви ставите хрест на україн-
ський університет, бо хочете позба-

Red. czas. „Dłło“ Pr. 80/25. W imieniu
Rzeczypospolitej Polskiej! Sąd okręgowy
karny jak Trybunał przyswoje we Lwowie,
orzekł na wniosek Prokuratury Państwowej,
że treść czasopisma „Dłło“ Nr. 23 (10406)
z dnia 1. II. 1925 r. pod tytułem: 1) „Car
holod“ uster między słowami: nasz sełanyn
a: jak zachaczenie, 2) „Oborona ciemnotar-
nych praw“ a) zdanie pod tytułem do słów
Z dnem 1. tożnina, b) w tymże artykule u-
ster między słowami: derżawnych szkil, a
czas wykorinowaty, c) w tymże artykule u-
ster po słowach: patentu... do końca arty-
kulu, 3) „Z żertwennośty na Riddu Szkołu“
wyraczenia między słowami: misiaś brudeń
1914... a: przedawajętsia tak, 4) „Religijna
wojna“ uster między słowami: nasyłystwa...
a: Religijna wijsa zawiera znamiona ad 1 i
3 zbrodni z § 65a) uk. ad 2 wyśtęku z §
300 uk. ad 2 b i c zbrodni z § 65a uk. ad
4 wyśtęku z § 301 i 302 uznał dokonana 31
I. 1925 r. konfiskate za usprawiedliwioną i
zarządził zniszczenia całego nakładu i wydał
w myśl § 493 p. k. zakaz dalszego rozpo-
wzeczniczenia tego pisma drukowanego. Za-
razem wydał się nakaz odpowiedzialnemu
redaktorowi tego czasopisma, by orzeczenia
niniejsze umieścił bezpłatnie w najbliższym
numerze i to na pierwszej stronie. Niewyko-
nanie tego nakazu pociąga za sobą następ-
stwo przewidziane w § 21. ust. druk. z 17.
XII. 1863 Dz. p. p. Nr. 6. ex 1863. t. i.
zarządzenie za przekroczenie na grzywnę
do 400 zł. p. Lwów, dnia 4. lutego 1925 r.
(Pisane nieczytelnie.)

Red. czas. „Dłło“ we Lwowie. Pr. 81/25
W imieniu Rzeczypospolitej Polskiej! Sąd
okręgowy karny, jako Trybunał przyswoje
we Lwowie orzekł na wniosek Prokuratury Pa-
ństwowej, że treść czasopisma „Dłło“ Nr. 24
(10413) z dnia 3. II. 1925 r. pod tytułem 1) „
Car holod“ uster między słowami: etapy c-
we... a: i sprawi, w tymże artykule uster
między słowami: bilaze widostkiw... a: Bo
jakżecz, w tymże artykule zdanie między
słowami: na majbutnie... a: Pro dopomohu.
2) „Nowynky“ a) notatka p. t. „Samolubstwo
w turim, zdanie po słowach: turemnocho
szpytalu, do końca notatki, b) czwarta no-
tatka w całej ośnowie zawiera znamiona ad
1) zbrodni z § 65a) uk., ad 2 a. b. wyśtęku

z § 300 uk. uznał dokonana 2. lutego 1925
roku konfiskate za usprawiedliwioną i za-
rządził zniszczenia całego nakładu i wydał w
myśl § 493 p. k. zakaz dalszego rozpo-
wzeczniczenia tego pisma drukowanego. Za-
razem wydał się nakaz odpowiedzialnemu
redaktorowi tego czasopisma, by orzeczenia
niniejsze umieścił bezpłatnie w najbliższym
numerze i to na pierwszej stronie. Niewyko-
nanie tego nakazu pociąga za sobą następ-
stwo przewidziane w § 21. ust. druk. z 17.
XII. 1863 Dz. p. p. Nr. 6. ex 1863. t. i.
zarządzenie za przekroczenie na grzywnę
do 400 zł. p. Lwów, dnia 4. lutego 1925 r.
(Pisane nieczytelnie.)

Red. czas. „Dłło“ we Lwowie. Pr. 82/25
W imieniu Rzeczypospolitej Polskiej! Sąd
okręgowy karny orzekł na wniosek Proku-
ratury przy tymże Sądzie, jako Trybunał przyswoje
we Lwowie, że treść artykułu, umie-
szczonego w czasopiśmie „Dłło“ Nr. 25
(10418) z dnia 4. II. 1925, pod tytułem:
1) „Car holod“ uster między słowami: ka-
strofy... a: Najbliższe, b) uster między słowami:
mi bromadziński kabalistyka... a: Praktycz-
ne, c) wyraczenie między słowami: przewie-
dzenia akcji... a: ujawniaj sobi, d) wyraczenie
nie między słowami: komitet dopomohy... a:
abo znova, e) wyraczenie między słowami:
zemiatkiw... a: Ne wykinczone, f) wyraczenie
między słowami: difiacziw... a: szczyby mo-
żtywo, 2) „Dopysy“ notatka „Czortkiw“ u-
ster po początku notatki do słów: Akcja w
naprzami, w teje notatce uster po słowach
wielku karu... do końca notatki zawiera
znamiona ad 1) zbrodni z § 65 a) ust. kar.
ad 2) wyśtęku z § 301 u. k. uznał dokonana
3. lutego 1925 konfiskate za usprawiedliwio-
ną i zarządził zniszczenia całego nakładu i
wydał w myśl § 493 p. k. zakaz dalszego
rozpowzeczniczenia tego pisma drukowego.
Zarazem wydał nakaz odpowiedzialnemu
redaktorowi tego czasopisma, by orzeczenia
niniejsze umieścił bezpłatnie w najbliższym
numerze i to na pierwszej stronie. Niewy-
konanie tego nakazu pociąga za sobą następ-
stwo przewidziane w § 21. ust. druk. z 17.
XII. 1863 Dz. p. p. Nr. 6. ex 1863. t. i.
zarządzenie za przekroczenie na grzywnę
do 400 zł. p. Lwów, dnia 4. lutego 1925 r.
(Pisane nieczytelnie.)

явити український народ інтелігенції. Це сама думка про позбавлення інтелігенції проявляється ще й в тому, що нищиться українське шкільництво. Виняток законів касують дотеперішній українській гімназії. Бажаючи позбавити український народ його інтелігенції, уряд хоче за всяку ціну тримати той народ у темноті. Створюючи на українських теренах виключно польські школи, при чому найнижчого організаційного типу, та обсаджуючи їх найменше кваліфікованими учителями-поляками (на Волині є всього 18 процент кваліфікованих, а на Поділля тільки 10 процент!). Міністерство фактично нічим не причинилося до поширення освіти на тих землях, але навпаки. Так було до тепер. А не вже буде краще з хвилиною введення в життя нових законів про мову? Для виконання тих законів ширі нічого не робиться.

Містерії статистики.

Не підготовляється для тих шкіл відповідного кадру вчителів української національності. Міністерство навіть не має вказки тих безробітних тепер учителів. Що більшість! Значить поважне число українських шкіл на те, щоб створити бажаний фактичний стан. Цікавий під цим оглядом є наказ п. інспекторам „диктатора для українського шкільництва“ посла Прушинського. Але що важливіше, так те, що виконавці приписи до шкільного закону, всупереч суті закону, головний натиск кладуть на статистику, а не на декларації батьків. Тимчасом урядова статистика є дуже далекою від точності. Наведу лише, що статистика говорить, наче би на Поділля жило 145 000 православних поляків; у статистичній істнує ж рубрика „тутешній“. Характер отсих виконавчих приписів такий, що він яскраво вказує на змагання уряду, щоб якнайменше зросло українських шкіл. Ніщо в цім дивного. Бо чимжовуть змінитися швидко традиції і люди? Адже дотеперішній адміністративно-шкільний апарат лише нищив українське шкільництво, доводячи його до такого вислуду, що в Галичині на 9 000 народніх клас є 7 000 польських, а лише 2 000 українських, зовсім відворотно до відсотку польського й українського населення.

Сумні висновки.

Щодо польського громадянства, то воно, судячи по судових партіях, є наскрізь перейняте ворожим духом до українського народу. То-

В напруженому положенні.

Кілька уваг на церковно-народні теми.

VI.

Об'єднання українських скархів в Римон в XVI. ст. мало більше загальний характер, а все таки цей акт викликав страшний для українського народу наслідок. І то тому, що він з одного боку не мав тварного ґрунту в н а з а х, а з другого боку стояв під протекторатом ворогів українського народу. Чинник чисто релігійний, церковно-догматичний унії дуже скоро уступив місце чинникові політичному, а унія стала всупереч своїй суті і своїй історичній місці знаряддям денационалізації, латинізаційним помостом, кладкою, якою найпевніше переходилося в табор ворогів української віри і національності.

Був час, коли можна було говорити про повну перемогу унії, про її супрематію на всій території України, а у кінцевому висліді вона втрималася тільки на невеличкому просторі української землі, в Галичині. А до такого становища довів її ніхто інший, тільки її непрошені „протектори“, тільки її намагання зробити її знаряддям латинізації і полонізації. І вже тоді всупереч прийнятій Римом умовою об'єднання, серед яких женьба гр. кат. духовенства займала одно з передових місць, йшли намагання в справі заведення цілбату. Цю тенденцію залежної від польських чинників епохи досадно змальовує в р. 1717 Т. Бровович в своїй творі „Widok rzymski“. Уже тоді спольщені уніятські єрархи фортунали целобів, наділяли їх кращими парохіями і доходами, щоб тільки припинити зріст інтелігенції, лишити народню масу без її природного інтелігентського наперствання. Політика старої Польщі, яка довела до переходу майже всієї шляхти в польський табор, а селянську масу перетворила в безмовного панщиного раба, в цілбаті уніятського духо-

му, що люди не всілі родитися у друге, то й ви не можете здобути-ся на те, щоб шліком звинити виконавчий апарат — шкільну адміністрацію на наших землях. А стара адміністрація буде правити по старому на погубу українському народові. Отже як і досі, український нарід буде приречений у темряві на те, щоб, позбавлений своєї інтелігенції, стати погноєм для польської держави і польської культури.

венства добачувала укоронування своїх завітних мрій і замислів. Але, логічне положення для західної вітки українського народу утворилося і тепер. І тому найбільш акцій зовсім природно викликає такий різкий спротив українського громадянства.

Коли унія вберіглася в Галичині, коли на неї покладано великі надії, то не сталося тому, що вона в умовах нашого життя під Австрією на початку XIX ст. перестала бути Інструментом денационалізації, після довгих вагань звязала своєю долею з ренесансовим національним рухом галицьких Українців, увійшла через своє жонате духовенство в тісний зв'язок з освідмеленими народними масами. Колиб не цей всеобіймаючий зв'язок священичої сім'ї з громадянством і не перемінитво духовенством відродженських кличів, колиб не визначна участь духовенства в ренесансовому рухові, то сьогодні може й знаку не було би по унії. Вона розплилася би в латиніст й православ'ю, зникли би зовсім, сталаб тільки історичним міражем. Жонате духовенство і священича сім'я, що стала забородом національності, втрачувала унію. Може з цього не згають собі ясно справи наші скархи, з яких ані один не є зв'язаний зі священичим домом і його національно-церквою традицією. Одиаче так воно є і булоб непростимою помилкою руйнувати те, що було в нас добре, додатче, моральне, виховуюче й промінюче.

Другим поважним аргументом за цілбатом є недованта матеріальних основ для священичої сім'ї, недованта викликана воєнним знищенням. Без сумніву цей аргумент є надто поважним, щоб можна було забувати його мовчачкою. Але чи він торкається тільки священиків? Чи після воєнного знищення, після ран, завданих війною, після загальної руїни цей аргумент не є загальний? Чи сім'я взагалі не нахилилася в небезпеку? І чи священик має мати привілей на вигоди, має бути ульвнений від журби за семейне огнище — тоді, як та журба придавлює всіх?

Народи і держави, що потерпіли наслідком війни, намагаються якнайшорше вирівняти свої прірви, загоїти рани, покласти край депопуляції. Уряди займаються цією справою і роблять всі найможли-

віші заходи, щоб в першу чергу в людях, а опісля в майні і культурних цінностях вирівняти свої втрати. А наш народ на всьому просторі українських земель поїс у війні й революції так найбільш втратив. Особливо напомірні втрати наслідком війни понесла Галичина. Та ми не маємо свого нац. уряду, який продумував би над вирівнянням депопуляції, який заохочив би над плеканням й угрунтованням української інтелігенції. Навпаки, всі удари, спрямовані в наш національний організм, мають на меті припинити заповнення прірви, задержати ріст нашої інтелігенції, зіпхнути її на суспільне дно і аніжні довести до того, щоб та інтелігенція зникла з лиця землі, а маса остала сима безраддя й бездомна, як це було за старої Річпосполитої. Тільки що процес денационалізації, який там був розложений на століття і який припинився розкладом польської державності, тут є розложений на роки, тахітум на десятиліт.

Економічна нужда, соціальний недорозвиток нашого громадянства і неспроможність здобути матеріальну основу для молодого громадянина, помешканева скрута в містах, розкидування польської державною аладою українських інтелігентів-урядовців по польській національній території — все та є зародку підтинає українську інтелігенцію, ставить непереможні перепони в її угрунтованні. До тогож шкільна політика польської алади та економічний розстріл села задержали приплив селянських дітей до шкіл, а тим самим припинили природний розвиток української інтелігенції і культурне та соціальне будівництво української нації. Зводять в таких умовах примусовий, насильний і загальний цілбат значить ставати в одну лаву з ворогами українського народу. А тих підозрінні повинно бути якнайменше відсунути від наших скархів, які є синами нашого народу і які так само придавлює журба за долю нашої нації.

МАСКОВИЙ БАЛ

11. II. 1925.

дасть повна довілля присутнім, і доведе до чорної малахольної снути.

Вибирайте!

в. ю. КИСЛЕВСЬКИЙ.

ЛІСТ З ПАРИЖА.

Музей Сінуу. На гробі короля.

Знаєте цей музей? Він близько Сорбоні. Найближча моя околиця. Вже другий раз я в ньому. Вчора й нині. Різдва сьвята проложу... Схований між деревами, в старому парку, обведений муром, гей-би замок який. В XV. столітті поставив його король Жан Бурбон для монастиря Сінуу.

Ще все задержалося, криниця на подвір'ю, зі штудерними різьбами, коридори понурі підземелля. Салі великі й малі гей-би калії, все це тепер музей.

Хто хоче студіювати історію, або хто хоче писати історичні романи — нехай спершу знайде в музеї Сінуу... Скільки матеріялів найде! Скільки цікавих річей!

Салі всякої обуви... Від сніпетського сандала почавши, через всі століття, аж до шовкового черевичка імператриці Жозефіни Бонапарте.

Великі чоботи різних французьких „шевальє“ в часів Люї XIV., XV.

Скільки абруї, скільки гарних ме-

чів... Золотом і слоновою кісткою вибитими пістолетами та мушкетіями... Шоломи, списи... За склом золоті королівські остроголки...

Поволі переходить згада лави століття, здається, сповзає життя в цих шліх сідках колишніх давніх, давніх часів... Чи не в одній абруї билося серце, терпіло, раділо... Чи не одну трагедію бачили ці шоломи? А навіть ці незвичайні рукавиці якісь красуні з XV. століття?...

Ключі, важки нюрнбурзької, паризької роботи, поволочували й занчайні залізні...

Осьде шла абірка знаряддя туртур... Чистенькі, ситатські, гей-би нові... Чи одному вони смерть спричинили?

Непомітно між шоломами, острогами, без жадної напосі — два пояси... Один сталевий, цинкельований, другий вузюнький, оксамітом обв'язаний, а залізним замочком, ще ключ у ньому стремить... Слонова кість...

Чи знає хто, які нераз може такі думки стискали молоді голівки тих, що ці пояси носили? Чи з однією сльозу витиснули з гарненьких очей?...

Оба пояси, хоч пізнати, що в одного століття, одній шліх сду з ли... примушення до вірності... жи-

Чи це людський спосіб, чи може на туртури подобає, цього „лицарі“ середньовіччя не питали.

Сталевий, цинкельований пояс, безперечно на яке століття, або й більше старший від другого, оксамітом обв'язаний і зі слоновою кісткою. Часи хрестоносних походів... Віки XII—XIII.

Довго нераз приходилося мучитися такий красуні на своїйому замкові, десь у Вургунді, над Реном, або в котрійсь з прегарних італійських провінцій, заки її лицар повернув та вибавив з цих кайдан...

Може й лучалося, що дармо приходилося ждати?.. Прошав лицар... разом з ключем...

Незамітний малий садок, по середині будівля гей би костел, каплиця.

На входові дверях виписано, що на цьому місці звинж двайцять літ лежала похована королівська пара. Люївх XVI і Марія Антоанетта, гільотиновані підчас великої революції. Будівлю що поставила сестра — от на лихо забув, чи королю, чи королеві...

Pir Rue d'Anjou i Boulevard Haussmann „Входжу в снін... Сторож подає поскові сірники і книжку в

описом смерті короля, королеви. Звинж дві тисячі гільотинованих бачив Париж у цей страшний, короткий час диктатури Робесп'єра і компанії...

На площі (нині) La Concorde стояла гільотина. Там, де тако потугний обеліск дивиться за Сену, на Нотр-Дам і тріюмфальний дуг Наполеона.

Сторож відчинив такий двері й я... на малому пантарі. В дві риди стоять гейби саркофаги обв'язані муравкою.

Тихо, супокійно... Це гробі різних князів і княгинь з королівської родини... Філіпп Рішєль (Egailie), як себе назвав королівський брат, князь Алжир і інші.

По середині маволої. Мала шпилька... З обох боків мармурові статуї королів і королеви, ага й піддержує...

Скідні ведуть у підземелля, до мармурного саркофагу, де лежали королівська пара по владу диктатури...

На саркофагу скарби нині „Французькому королю“...

11. I. 1925 p.

Творім селянську інтелігенцію.

в справі господарсько-садівничої школи в Милованію.

Знає і шораз більш зрозуміло для нашої суспільності гасло: Творім кадри селянської інтелігенції. Зона незалежна, під господарським оглядом, самостійна, нікому не підлегла в здобуванні хліба, на ній може опертись господарсько-культурний поступ на селі. Це бачить інтелігент на селі і само селянство.

Перед війною така ідея проявлялась у численних курсах усього рода, а правдивим осередком творення селянської інтелігенції стала господарсько-садівнича школа тов. „Просвіти“ у Милованію, яка зросла до величини справжнього народнього університету.

Хто навчав на курсах у Милованію, хто приглядався їм і порівнював знання, свідомість і характер кожного, хто приходив до Милованя на курси і відходив по їх укінченню, цей міг оцінити вартість школи. Незабутнє ім'я парона Милованя бл. п. о. Миколи Бачинського; чимало труду посвятили для здвигнення школи: д-р Михайло Коцюба і проф. А. Гарасевич; просто душу віддавав школі дир. Гр. Думка (нині на Прикарпатті), а Гол. Виділ „Просвіти“ не щадив труду й гроша.

І виходили з неї люде. Численні учні цієї школи стали піонерами господарсько-освітньої культури по селах і постійно листувались з нею. Інші головою наложили у низовних війнах, інші виїхали за границю.

А земельні плоди з милованської господарства, головню милованські шепи, вже виробили собі в короткім часі добру марку і приносили селянству користь, а школі доходи на удержання учителів та учнів.

В кількох літах існування стала школа осередком творення кадрів селянської інтелігенції. Щедрі вклади „Просвіти“ не йшли на марно.

Та війна перервала так гарно започатковану роботу. Зруйнувала милованське господарство не так може війна, як невідомість декого з тих, що їм przypadково попала до руки школа і добро Милованя. Мені припала доля з доручення „Просвіти“ відновити передвоєнне, зачати вже цього року школу. І коли я її приглянувся ближче, то аж зах зах.

Колишня дуже гарна та поплатна шкілька озовених дерев, в яку вложено перед війною стільки праці випродана до тля. Від 1914 до 1923 р. нічого нового не засаджено, а одночасно поширилась диявольна спосіб авістка, що шепи і Милованя алі, бо дістають рака. Як в 1923 році п. інж. Стефурак та ананій факонець В. Кучера зачали, по змові фондів, усе відновити. Нині треба довго працювати і здобувати захитану опінію. Першорядні шепи будуть аж в 1927 році. Будинки вимагають напруги, бо того зачались в 1924 р. будова стійні, бо стара валилась. З колишнього шкільного й інтернатського інвентаря лишилися останки. Крім цього останній господарський рік був таким поганим на дорід, що службу й городничих практикантів годі ажитивити та вбрати.

І, на жаль нині „Просвіта“ мусить позичати гроші своєму дворові, щоб прийшов до рівноваги, та зовована шкільні і господарські будинки до ладу, не то, щоб справити новий шкільний і інтернатський інвентар, ще й удержав учеників, учителів і пр.

І крутимося, як у блудній колесі. Остаточне прихолоду до нереконструкції, що школа неможлива в таких обставинах цього року, а може і в дальших літах.

А „Просвіта“ боронить своєї розумної правди. Школа мусить бути цього року: мусить відбутись вака-

ОСТАННІ ВІСТІ.

Димісія мін. Сокаля.

В авіан а відкиненням на екон. субкомісії польського союзу внесення на підвишку позивні на будову будинку мін. праці, мін. праці Сокаль подався до димісії. Грабські димісії не прийняв.

Вислід виборів у Югославії.

8. II. відбулися в Югославії вибори до скунштін. На загаль більшість голосів одержали сторонництва урадові. Більшість це голосно оснотується на голосах з території Сербії, опозиція на Хорватії й Славонії. Вибрані м. н. Пашіч (Білгор. окр.), Трумбіч (загреб. окр.), Радикали здобули 141 гол., демокр. Прибічевіча 21, так уряд. Блок дістав разом 162 гол., щобто більшість, бо загальне число послів виносить 315. Блок опозиції яких 140 гол. Решта голосів припадає на групи без більшого значіння. Партія Радіча матиме 68 гол., дем. Давидовича 39, словінські клерикали 19, боснійські музулмане 13, федералісти 13, сербські мужики 4, словінські 1, Німці 5.

Еріо в Лондоні.

У Лондоні в авіан з приїздом Еріо сподіються нової міжнародної конференції. Вона займеться справою безпеки й іншими міжнародними справами, які можна полагати лише в порозумінні Франції з Англією.

Маркс прем'єром пруського уряду.

Партії лівої коаліції рішили поставити кандидатуру Маркса на становище пруського прем'єра, Маркс кандидатуру прийняв. Северінг буде мін. внутр. справ.

Видалення грецьких духовників.

„Н. Фр. Пр.“ відомляє, що протягом 48 годин мають видалити поза межі Туреччини 15 грецьких духовників.

Заворушення в Єгипті.

Підчас виборів виборчих колегій у Магала-Кабрі прийшло до заворушень. Ранено й арештовано 36 люда. Вибори відложено до сл. дня.

Тугут уступить?

В колах лівиці польського союму запевняють, що в разі вдержання розпорядку мін. Ратайського про заборону посольських віз, віцепрем'єр Тугут згодиться димісію.

Арештування вбивини Корнелі.

Львівська поліція від кількох днів веде слідство в справі загального вбивства Романа Корнелі на Личаківськй цвинтарі. М. ин. свідками переслухали приятеля пок. Корнелі, студ. політехніки Романа Філасевича. Філасевич, який спочатку заперечував, признався до вбивства Корнелі.

ційний господарський курс, мусять найтись садівничо-городничі практиканти, повинні бути практиканти столарства, для одних і для других вечірні курси, а в осени мусить зачатись правильна господарська школа, словом: має творитись селянська інтелігенція, бо її треба і то негайно.

Щож робити? Чи „Просвіта“ має вкладати на далі у школу важко здобутий гріш, щоб сповнити це завдання і то коштом видавництва, організаційної праці і ин.? Це неможливо. Чи має для школи задовжуватись на високі проценти, без надії на зворот з господарства? Це також неможливо.

По моїй думці одиникий вихід такий: Суспільність прийде „Просвіти“ в поміч на одичення школи. Як удержує школи народні, середні і високі для виховання міської інтелігенції, так само, а може й більше мусить зрозуміти, що треба творити висші освітні школи для будучих кадрів селянської інтелігенції, а в першій мірі прийти з одноразовою помічю для господарсько-садівничої школи в Милованію. Вона готова. Має прегарний шкільний будинок, має учителів, може мати учеників, але на має можності зачати науку, щоб випускати щорічно кількадесят свідомих робітників на господарсько-культурному полі.

Головний Виділ тов. „Просвіти“ вагається виступити з покликком до суспільності, яка є перетяжена датками. Адаже може дехто сказати, що коли є двір-масток, то повинні бути й доходи на школу.

Тому я, нині відповідальний безпосередно за долю Милованя, бачучи, як „Просвіта“ бореться в фінансовими клопотами, не маючи відваги надшарпувати її фінанси, приневолений сказати ось що: Вихід одиникий: Поможім „Просвіті“ складками, щоб вже цього року зачались у Милованію праця, до якої це місце призначене.

Колиж ні, то нема „Просвіті“ іншого виходу, як відступити від виначеної для Милованя ціли на довгі роки, гроші вкладати в Милованя латаним способом ужити на призначені ціли, бо латання в межах більш як ошадних не доведе до належного добра; двір лишити, нехай поволі сам підноситься власними силами.

Одно, або друге. Таке має це-

комання нині, по двох місяцях ведення господарства в Милованію.

Подають ще вихід такий, щоб Милованя винайняли, або продати часті ґрунтів, а за ці гроші одичити школу. На це скажу коротко: Наєм ще дальше відсуває від ціли, бо на кілька літ ніхто не візьме найму, і може ще гірше виснажити господарство, а продаж важка, бо нині пола дешево, а гроша бракує. Є ще третя думка: продати Миловане, а купити деінде при залізниці, близько міста инший об'єкт на школу. Це вже справа погляду, яку важко рішити. Словом, і в клопотах є ліпші та гірші ради.

Але prima ratio: прийти „Просвіті“ з підмогою, щоб цього року безумовно зачались наука, бо час не стоїть. Все инше, це лише malum pessezium на випадок, коли суспільність відмовиться від помічі. Миловане є на найліпшій шляху і може відіграти в нашім культурнім житті немаловажну роль. Лиш мусить найти зараз матеріальну опору в перших переломових початках, доки воно не стане на власних ногах.

М. Творидло.

По широкому світі.

Греція внесла до секретаріату Ліги Націй прохбу: інтервеніювати в конфлікті з Туреччиною на тлі виделення православного патріарха з Константинополя, не признаючи того полігодженої справи, як повоює Туреччина (загрозилась у Константинополі патріархату з тим, що патріарх Константинопольський не поверне туди, а його місце станомить авлається пожежою військ; на далі патріарх не має мати ніяких політичних ад адміністраційних уповноважень і може фунгувати лише як духовий центр православля).

Абдуль-Нарім, побідний вожд мароканських повстанців, заперечує, нащо би розставив мало характер релігійного панісмаїчного руху. Такі істем ширить Еспанія з наміром притягнути на свій бік Францію і Англію. По правді, повстання мароканського племені Ріж має виключно національний характер і вимагає до усунення протекторату Еспанії над Марокко.

Австрія і Німеччина прагують завбути об'єднання спершу шляхом унічення внутрішнього законодавства. Німечкий міністр судніцтва заявив офіційно, що новий німецький кримінальний кодекс буде виправочаний у порозумінню з австрійською владою.

Справа Данції буде розглянена на безвезній сесії Ліги Націй, куди Польща внесла протест проти рішення Високого Комісаря Мей-Донелла щодо польських поточних склянок у Данції.

Проти латинщення церкви.

Реферат і резолюції.

Референт у рамках Народньо-церковного Комітету на невідомому вічу д-р Богдан Барвінський коротко і ядсно представив взаємини української церкви в Римом, звертаючи особлившу увагу на ті права, які Ап. Столиця заборучила українській латинській церкві.

В моменті, коли Україна приймала християнство, ще існувала єдність між східною і західною церквою. Та згодом наступили ровони. Саме в році смерті Ярослава Мудрого Візантія, що була безпосереднім центром для України, зірвала звязки з Римом. Таким чином Україна опинилась в православному таборі. Опісля за часів перенесення осередку української державности до Галичини йшли намагання прислати до уній короля Данила. В XV. ст. на флорентійському соборі київський митрополит Ізидор приступив до заличення з римською церквою разом з іншими східними (грецькими) авлаками. Однак ні в одному, ні в другому випадку уній не адійснено. Аж берестейський собор після довгої підготовчої акції постановив поставити об'єднання української церкви в Римом на реальний шлях. Епископи Кирило Терлецький й Іпатій Потій предложили папі Климентові VIII. умови об'єднання, в яких вимагано збереження богослуження по східному обряду, причасті під двома видами, же н и т ь б и с в я щ е н и к і а, задержання григоріанського календаря, заборони переходу уніатів на латинський обряд і т. н. Ш умови Рим прийняв в цілости, після чого на синоді в Вересті 1596 р. проголошено унію української церкви з Римом.

Однак близчі виконавці прийнятих Римом умов уважали унію тільки перехідним мостом до латинської церкви. Колиж і тут польська політика зустріла перепони, то поведінка з уніятами нічим не відрізнявалась від поведінки з православними. Папи, як Урбан VIII., Венедикт XIV., і инші, вступалися за затвердження Ап. Столицею правами українсько-католицької церкви, однак Польща робила все можливе, щоб довести до упадку унії. Папа Венедикт XIV. в р. 1743 виразно заборонив вводити якінебудь зміни в гр.-кат. церкві.

Та ад ні заходи не дали позитивних наслідків. „Невидима рука“ постійно плаважала основи унії, аж поки не довела до її ліквідації на великому просторі українських земель. А й серед наших ерархів находитись люде, що ставали соліми оруддям в чужих руках. В останньому часі всі три галицькі авлаки розвели акцію за примусовим целібатом, чи на власну руку чи з чужого почину знехтували права церкви й українського духовенства. В Галичині безліч парохій не мають священників, на Холмщині, Підляшшу й Волині йде насильно переміна б. уніатських церков на римо-католицькі костели, але наші авлаки слухі і сліни на те. У всіх трьох дієцезіях є 107 укінчених богословів, але їх не авсячується тільки тому, що вони жонаті. В одній тільки львівській архієпископії таких богословів є 70.

Тепер „невидима рука“ авляє на українське жонате духовенство, щоб припинити зріст української інтелігенції, а епископи являються оруддям тієї „невидимої руки“.

Референт приводин відповідні птати з твору Бродовича „Widok przemozy na słabą niewiność wrogo wywarłej“, вказуючи на деструктивну мету целібату.

Вкінці бесідник візав зібраних, щоб поклялися, що не допустять до нарушення прав української церкви.

Промову д-ра Барвінського супровожали у відгочах мілких аван

